

وَقِنَا
عَذَابَ
النَّارِ “Ey Rabbimiz! Bize bu
dünyada da iyilik güzellik ver, ahirette de iyilik güzellik ver!”[2]. Kullukta
yücelmenin (mirac) iki kanadı vardır: Biri kuldandan Allah’a uzanan boyutu temsil eden
namaz, diğeri kuldandan kullara uzanan boyutu temsil eden infak. Bu çift kanat en güzel
ifadesini Mâûn Suresi’nde bulur. Şu âyet de bu hakikati ifade eder:
وَالْمُقِيم
ى الصَّلَوةِ
وَمِمَّا
رَزَقْنَاهُ
05;ْ
يُنْفِقُونَ
“….Namazı hakkını vererek kılarlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan infak
ederler”[3]. Muhterem müminler Şöyle bir soru sorsak: Mümini
kâfirlerden iman ayırır, ya mümini münafıktan ne ayırır? Bu sorunun
Kur’andan yola çıkılarak verilecek en kestirme cevabı
“infak”tir. Evet, mümini münafıktan infak ayırır.. İnfak
kelimesinde, iki dünyalığa dair lugavî bir işaret vardır. Adeta deliğinin biri bu
dünyaya diğeri öbür dünyaya açılan bir tünelden bir şeyler
göndermeyi ima eder. İnfak eden kimse, aslında infak ettiği şeyi sureta vermiş
görünüyorsa da, hakikatte ahirette kendi hesabına göndermiş
bulunmaktadır. Kur’an münafıklara şöyle buyurur:
قُلْ
اَنْفِقُوا
طَوْعًا اَوْ
كَرْهًا لَنْ
يُتَقَبَّلَ
مِنْكُمْ
اِنَّكُمْ
كُنْتُمْ
قَوْمًا
فَاسِقِينَ-
 “De ki: İster gönüllü infak edin ister gönülsüz;
sizden asla kabul edilmeyecektir. Çenkü siz, hepten sapık bir güruh
haline geldiniz.” [4]. Ve devamındaki âyette münafıkların infaklarının
kabulünündeki gerçek engel açıkları:
وَمَا
مَنَعَهُمْ
اَنْ
تُقْبَلَ
مِنْهُمْ
نَفَقَاتُهُ
05;ْ اِلاَّ
اَنَّهُمْ
كَفَرُوا
بِاللهِ
وَبِرَسُولِ

07;#1616; #1608;#1614;#1604;#1575;#1614;
#1610;#1614;#1571;#1618;#1578;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1575;#1604;#1589;#1617;#1614;#1604;#1614;#1608;#1577;#1614;
#1575;#1616;#1604;#1575;#1617;#1614;
#1608;#1614;#1607;#1615;#1605;#1618;
#1603;#1615;#1587;#1614;#1575;#1604;#1614;#1609;
#1608;#1614;#1604;#1575;#1614;
#1610;#1615;#1606;#1618;#1601;#1616;#1602;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1575;#1616;#1604;#1575;#1617;#1614;
#1608;#1614;#1607;#1615;#1605;#1618;
#1603;#1614;#1575;#1585;#1616;#1607;#1615;#1608;#1606;#1614;
 “Onların infaklarının kabulüne tek engel, Allah’a ve onun
elçisine ısrarla nankörük etmeleridir; onlar namaza hep üşene
üşene katılırlar ve onlar her daim gönülsüzce hayır yaparlar”[5].
Muhterem kardeşlerim Kur’an, tüm diğer yükümlülüklerde
olduğu gibi, infak konusunda da aşamalı (tedrîcî) bir yol takip etti. Fakat infak
konusundaki aşamalılık ilkesi, diğer konulardakinin tam tersi bir süreç izledi. Namaz,
oruç, cihad emirleri içki ve faiz yasağı gibi birçok
yükümlülükte azdan çokta doğru bir seyir izleyen tedric süreci,
infak konusunda tam tersine çoktan aza doğru bir seyir izledi. Kanaatimizce bu, İslam
cemaatinin ilk dönemlerdeki zaruret durumuyla izah edilebilecek bir şeydi. Tabi ki buradan
şu genel hükmü çkarmak hiçde yanlış olmayacaktı: Şartların zorlaştığı
benzer dönemlerde, infakta da, zekâtta olduğu gibi oranlı ve sınırlı bir miktardan
oransız ve sınırsız bir verme seferberliğine dönülebilir. Bu söylediklerimizin delili
ise Bakara Sûresi’nin 219. âyetinde mevcuttur. Bakara Sûresi’nin
3. âyetinde iman ve namazın hemen ardından zikredilen infak, mürsquo;minlere yeni
bir mükellefiyet yüklüyordu. Rabbimiz,
#1605;#1614;#1575;#1584;#1614;#1575;
#1610;#1615;#1606;#1618;#1601;#1616;#1602;#1615;#1608;#1606;#1614;
 “Nelerden infak edelim?” diye soran mürsquo;minlere,
#1602;#1615;#1604;#1616;
#1575;#1604;#1618;#1593;#1614;#1601;#1618;#1608;#1614; “
Bağışlanabilen her şeyden (infak edin)!” buyurdu[6]. İnfakın zorunlu olanına zekât adı
verildi. Zekât miktarı Hz. Peygamber tarafından zaman zaman yeniden düzenlendi.
Hayvanlarda cinse göre adet üzerinden, para ve ticari emtiada ise oran
üzerinden tesbit edildi. En sonunda 1/40 oranında istikrar buldu. Bu kırkta bir oranı sahabe
tarafından “hadd-i mutlak” veya “hadd-i a’la” (maksimum sınır)
olarak anlaşılmayıp, “hadd-i edna” (minimum sınır) olarak anlaşılmış olmalı ki, Hz.
Ali kırkta bir oranına “cimrilerin zekâtı” dedi. Demek ki, zekât oranlarının
anlamı “Alt sınır bu, ötesi ise Allah’a olan imanınızın,güveninizin
derecesine kalmış” demektir. Esasen Kur’an’la inşa olmuş bir akla sahip olan
Hz. Ali’nin sözünde dile gelen bu hakikatin kaynağında da yine Kur’an
vardı. Zira Kur’an infak konusunda mürsquo;minlere Allah’ın
cömertliğini hatırlatıyordu: #1605;#1614;#1579;#1614;#1604;#1615;
#1575;#1604;#1617;#1614;#1584;#1616;#1610;#1606;#1614;
#1610;#1615;#1606;#1618;#1601;#1616;#1602;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1575;#1614;#1605;#1618;#1608;#1614;#1575;#1604;#1614;#1607;#1615;#16
05;#1618; #1601;#1616;#1609; #1587;#1614;#1576;#1616;#1610;#1604;#1616;

اللهِ
كَمَثَلِ
حَبَّةٍ
اَنْبَتَتْ
سَبْعَ
سَنَابِلَ
فِى كُلِّ
سُنْبُلَةٍ
مِائَةُ
حَبَّةٍ
وَاللهُ
يُضَاعِفُ
لِمَنْ
يَشَآءُ
وَاللهُ
وَاسِعٌ
عَلِيمٌ “Mallarını Allah yolunda
harcayanların durumu, yedi başak veren ve her başakta yüz dane bulunan tohuma benzer.
Allah dilediğine kat kat verir: Zira Allah (rahmetiyle) sınırsızdır, her şeyi tarifsiz bilendir”[7].
Bu âyet, yürek kulağı olup gönüyle dinlemeyi bilene çok şey
söylüyordu. İlk söylediği şey şu hakikatti: Allah için vermek, vermek değil
almaktır. Bu, tıpkı Hz. İbrahim’in evladını infak edişine benziyordu. O İsmail’ini
göz kırpmadan verdi, Allah ondan İsmail’ini almadığı gibi, üzerine bir de İshak
koydu. Âyetin söylediği ikinci hakikat şuydu: Allah’ın kulun infakına karşılık
olarak bire yedi yüz verdiğine iman eden kul, hep daha fazlasını vermeğe
çalışmalıdır. Esasen âyetteki “bire yedi yüz” rakamı,
“hadsiz ve hesapsız karşılık”tan kinayedir. Sevgili kardeşlerim Kur’an bir
infak ahlakı inşa eder. Bu konu Kur’an’a göre o kadar önceliklidir ki, 23
yıllık peygamberlik sürecinin daha ilk inen üçüncü pasajı olan
Müddessir Sûresi’nin 6. âyetinde şöyle buyurur:
وَلاَ
تَمْنُنْ
تَسْتَكْثِرُ
“İyilik yapmayı kazanç kapısı haline getirme!” veya “Allah
için yaptığın iyiliği çok görme!”[8] Bu nehiy, “infak
ahlakına” dair bir nehiydir. Âyette geçen el-mennu, yardım edenin yardım
alana iyiliğini hatırlatması, bir tür baş kakıncı yapmasıdır. Hasan Basri, âyetin
istiksar’ı yasakladığını söylemiştir. İstiksar, “daha fazlasını elde edeceği
beklentisiyle vermek”; kaz gelecek yerden tavuğu esirgememektir. Bu tutum infak ahlakına
aykırıdır, zira gerçekte mülkün tamamı Allah’ındır ve buna kulun kendisi
de dâhildir. Dolayısıyla kulun vermesi, hakiki değil mecazi anlamda bir vermedir. Hakikatte
veren de Allah’tır, verdiren de. Veren kul, kendisine vermeyi nasip ettiği için
Allah’a şükür borçludur. İnfak ahlakını derli toplu işleyen Kur’an
pasajlarının başında Bakara 261-274. âyetleri gelir. Bakara 262 ve 263. âyetler, infakı
anamlı kılanın ancak “infak ahlakı” olduğunu şöyle beyan eder:
اَلَّذِينَ
يُنْفِقُونَ
اَمْوَالَهُِ

05;#1618; #1601;#1616;#1609; #1587;#1614;#1576;#1616;#1610;#1604;#1616;
#1575;#1604;#1604;#1607;#1616; #1579;#1615;#1605;#1617;#1614;
#1604;#1575;#1614;
#1610;#1615;#1578;#1618;#1576;#1616;#1593;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1605;#1614;#1575;
#1575;#1614;#1606;#1618;#1601;#1614;#1602;#1615;#1608;#1575;
#1605;#1614;#1606;#1617;#1611;#1575; #1608;#1614;#1604;#1570;
#1575;#1614;#1584;#1611;#1609; #1604;#1614;#1607;#1615;#1605;#1618;
#1575;#1614;#1580;#1618;#1585;#1615;#1607;#1615;#1605;#1618;
#1593;#1616;#1606;#1618;#1583;#1614;
#1585;#1614;#1576;#1617;#1616;#1607;#1616;#1605;#1618;
#1608;#1614;#1604;#1575;#1614; #1582;#1614;#1608;#1618;#1601;#1612;
#1593;#1614;#1604;#1614;#1610;#1618;#1607;#1616;#1605;#1618;
#1608;#1614;#1604;#1575;#1614; #1607;#1615;#1605;#1618;
#1610;#1614;#1581;#1618;#1586;#1614;#1606;#1615;#1608;#1606; -
#1602;#1614;#1608;#1618;#1604;#1612;
#1605;#1614;#1593;#1618;#1585;#1615;#1608;#1601;#1612;
#1608;#1614;#1605;#1614;#1594;#1618;#1601;#1616;#1585;#1614;#1577;#16
12; #1582;#1614;#1610;#1618;#1585;#1612; #1605;#1616;#1606;#1618;
#1589;#1614;#1583;#1614;#1602;#1614;#1577;#1613;#nbsp;
#1610;#1614;#1578;#1618;#1576;#1614;#1593;#1615;#1607;#1614;#1570;
#1575;#1614;#1584;#1611;#1609;
#1608;#1614;#1575;#1604;#1604;#1607;#1615;
#1594;#1614;#1606;#1616;#1609;#1617;#1612;
#1581;#1614;#1604;#1616;#1610;#1605;#1612; #1614; “Mallarını Allah

yolunda infak edip de, sonra infak ettiklerini başa kakıp gönül incitmeye kalkışmayanlar, ödüllerini yalnızca Rabb’leri katında alacaklardır. Artık onlar gelecekte endişe duymayacaklar, geçmişten dolayı mahzun olmayacaklar. Gönül yapan hoş bir söz ve rahmet dileme, arkasından incitmenin geldiği bir yardımdan daha hayırlıdır. Ve Allah kendi kendine yetendir, cezalandırmadan önce fırsat tanıyandır.”[\[9\]](#) Demek ki, infak edip başa kakanlar ödülden mahrum kalacaklardır. Bunun manası ise açiktir: İnfak ehli olup infak ahlakından mahrum olmayanlar, yani karşılığını almak için iyilik yapmak yerine iyilik yapmayı kendisine verilmiş en büyük ikram bilenler, Kerîm olan Allah’tan fazladan bir ödül alacaklardır. Devamındaki âyet ise, “İnfak edip de ardından inciteceksen, yani deyimsele ifadesiyle ‘kaşığıyla verip sapıyla gözünül; çıkaracaksan’, bırak yapma!” der gibidir. Bu âyetlerin ardından, yine infak ahlakına dair âyetler sıralanır:

#1610;#1614;#1570;#1575;#1614;#1610;#1617;#1615;#1607;#1614;#1575;
#1575;#1604;#1617;#1614;#1584;#1616;#1610;#1606;#1614;
#1575;#1614;#1605;#1614;#1606;#1615;#1608;#1575; #1604;#1575;#1614;
#1578;#1615;#1576;#1618;#1591;#1616;#1604;#1615;#1608;#1575;
#1589;#1614;#1583;#1614;#1602;#1614;#1575;#1578;#1616;#1603;#1615;#16
05;#1618; #1576;#1616;#1575;#1604;#1618;#1605;#1614;#1606;#1617;#1616;
#1608;#1614;#1575;#1618;#1604;#1575;#1614;#1584;#1614;#1609;
#1603;#1614;#1575;#1604;#1617;#1614;#1584;#1616;#1609;
#1610;#1615;#1606;#1618;#1601;#1616;#1602;#1615;
#1605;#1614;#1575;#1604;#1614;#1607;#1615;

رِئَآءَ
النَّاسِ
وَلاَ
يُؤْمِنُ
بِاللهِ
وَالْيَوْمِ
اْلاَخِرِ
فَمَثَلُهُ
كَمَثَلِ
صَفْوَانٍ
عَلَيْهِ
تُرَابٌ
فَاَصَابَهُ
وَابِلٌ
فَتَرَكَهُ
صَلْدًا لاَ
يَقْدِرُونَ
عَلَى شَىْءٍ
مِمَّا
كَسَبُوا
وَاللهُ لاَ
يَهْدِى
الْقَوْمَ
الْكَافِرِينَ
َ “Siz ey iman edenler! İnsanlara gösteriş için malını harcayan, Allah’a ve ahiret gününe de inanmayan kimse gibi başa kakarak ve gönülî inciterek yardımlarınızın sonucunu iptal etmeyiniz! O kişinin hali, üzerinde biraz toprak bulunan bir kayaya benzer: bir sağanak yağar, onu cascavlak bırakıverir. İŖte bu gibilerin yaptıklarından hiçbir kazançları olmaz. Zira Allah kâfir/nankör bir topluma asla rehberliğini bahŖetmez”[10]. Sonunda başa kakılan ve gönülî inciten bir yardım, Allah adına değil, gösteriş için yapılan bir yardımdır. Allah’ın gördüğüne yürekten inanan birinin sırf başkaları görsün diye iyilik yapması, o iyiliğin dayandığı ahlaki dinamikleri tahrip eder. Ahlaki olandan hareketle yapılmamıŖ bir iyilik, sonuçta gerçek bir iyilik değil, iyilik kisvesi altına saklanmış bir aldatıŖ ve aldanıŖtır. “Ne gibi?” sorusuna cevabı âyet veriyor: فَمَثَلُهُ
كَمَثَلِ
صَفْوَانٍ
عَلَيْهِ
تُرَابٌ
فَاَصَابَهُ
وَابِلٌ
فَتَرَكَهُ
صَلْدًا “Üzeri ince bir toprak tabakasıyla örtülüŖ bir kaya gibi.” Yađan rahmet, üzerini ince bir toprakla örtülüŖ kayada bitki bitirmez, sadece onun maskesini sıyıırır. Esasen tohum saçan için bu da bir rahmettir. Hiç değilse tohumunu kayalara saçarak zayi etmez. Fakat kendisi infak ahlakından yoksun olduğu halde infak etmeye kalkan kiŖi, bu

الدُّنْيَا
رَأسُ كُلِّ
خَطِيئَةٍ،
وَحُبُّكَ
الشَّىْءَ
يُعْمِى
وَيُصِمُّ “Dünya
sevgisi tüm kötülüklerin başıdır” muhteşem tesbitini, bu olay
ışığında anlamak icap eder. Dünya sevgisi, insanın manevi direnç sisteminde zaafa
yol açar. Bu zaaf artık Şeytan’ın üzerinde çalışabileceği ve insanın
aleyhine kullanabileceği manevi bir “virüs”e dönüşebilir. O
virüs, açlık korkusudur. Aç olanı bir ekmek doyurur, fakat açlık korkusu
çekeni dünyanın tüm fırınları doyuramaz. Bakın infak ahlakıyla ilgili pasajın
içerisinde yer alan şu âyet, bu hakikati nasıl dile getiriyor:
اَلشَّيْطَا
06;ُ يَعِدُكُمُ
الْفَقْرَ
وَيَأْمُرُك
15;مْ
بِالْفَحْشَ
70;ءِ وَاللهُ
يَعِدُكُمْ
مَغْفِرَةً
مِنْهُ
وَفَضْلاً
وَاللهُ
وَاسِعٌ
عَلِيمٌ “Şeytan sizi fakirlikle
korkutur ve size cimriliği telkin eder. Allah ise size katından bir bağış ve daha fazlasını vaad
eder”[\[13\]](#). İnfakın açıktan veya gizli yapılması meselesi de bir infak ahlaki
meselesidir. İnfakın açıktan yapılması infak ahlakındaki bir zaafa delalet etmez. Yeter ki bu
isteğin arkasında görünme ve gösterme tutkusu yatmasın. Fakat gizli olması,
Allah’ın daha hoşuna gider. İşte infak ahlakıyla ilgili pasajın sonlarında yer alan şu
âyet bu hakikati dile getirir: اِنْ
تُبْدُوا
الصَّدَقَات
16; فَنِعِمَّا
هِىَ وَاِنْ
تُخْفُوهَا
وَتُؤْتُوهَ
75;
الْفُقَرَآء
14; فَهُوَ
خَيْرٌ
لَكُمْ
وَيُكَفِّرُ
عَنْكُمْ
مِنْ

سَيِّئَاتِكُمْ وَاللهُبِمَاتَعْمَلُونَخَبِيرٌ “Eğer yardımları açktan yaparsanız, o da hoş. Yok eğer onu ihtiyaç sahiplerine gizlice vererseniz, işte bu sizin için daha hayırlıdır ve günahlarınızdan bir kısmına kefaret olur. Zira Allah yaptıklarınızın tümünden haberdardır”.[14] Bu âyetin ardından gelen âyet şöyle başlar: لَيْسَعَلَيْكَهُدَيهُمْوَلَكِنَّاللهَيَهْدِى مَنْيَشَآءُ “(Ey Peygamber!) İnsanların hidâyeti senin elinde değıldir; lâkin Allah isteyen hidâyetini diler”.[15]. Âyetin hem önü, hem arkası, hem de bu cümlelerden sonrası infak ahlakıyla ilgilidir. Dolayısıyla arada yer alan bu cümlelerin de pasajın konusuyla doğrudan bir irtibatı olması lazım gelir. Peki, nedir bu irtibat? Nüzûl sebebini göz önüne aldığımızda, ortaya, âyetin bu kısmıyla ilgili şu çarpıcı gerçek çıkmaktadır: Yoksula yardım o kadar hasbi ve o denli karşılık beklentisi olmadan yapılmalıdır ki, değıil kişisel menfaat ve minnet altına alma, onu sapık bulduğunuz inanç ve düşünce dünyasına müdahale için bir araç olarak dahi kullanmamalısınız. Neden mi? Nedeni âyette: Çünkü hidayet Allah’tandır. Hidayet kişinin kendisine iyilik yapanın hatırı için onun istediğı yola girmek değıil; hakkın hatırına, kişinin özgür iradesiyle Allah’a teslim olmasıdır. Zaten âyetin devamında infak ve infak ahlakıyla ilgili tüm emir ve nehiylerin maksadu’l-makasidini veren muhteşem cümleler gelir:

وَمَاتُنْفِقُوامِنْ خَيْرٍفَاِنَّاللهَ بِهِعَلِيمٌ “Hayır için harcadığınız herhangi bir şey kendi yararınızdır (Bundan çıkarı olan Allah değıil sizsiniz); yeter ki Allah’ı kazanmak için harcayın!”.[16]. Allah’ı kazanan neyi kaybeder, Allah’ı kaybeden neyi kazanır? Kur’an infakın sahibini cennete götüren bir yol, cimriliğın de sahibini cehenneme götüren bir yol olduğunu şu âyetlerle îmâ eder: فَاَمَّامَنْ اَعْطىوَاتَّقى . وَصَدَّقَبِالْحُسْنى . فَسَنُيَسِّرُهُلِلْيُسْرى . وَاَمَّامَنْ بَخِلَ

وَاسْتَغْنى .
وَكَذَّبَ
بِالْحُسْنى .
فَسَنُيَسِّ
85;ُهُ
لِلْعُسْرى “Her
kim (Allah için) karşılıksız verir ve Allah’a muhtaç olduğunun bilinciyle
hareket eder ve daha güzeliyle ödüllendirileceğine inanırsa; işte ona rahatlık ve
mutluluğun zirvesine giden yolu kolaylaştırırız. Kim de cimrilik yapar ve kendi kendine yettiğini
zanneder, En Güzel’in (vahyini) yalanlarsa; işte ona da zorluk ve felaketin en dibine
giden yolu kolaylaştırırız.”[17] Bu âyetlerin yer aldığı Leyl Sûresi
Mekke’de, peygamberliğin ilk yıllarında inmiştir. Fakat sahabe bu âyetlerle
Medine’de olan bir olay arasında ilişki kurmuştur. Bu, sahabe neslinin, vahyi sürekli
nazil olmaya devam eden bir hitap olarak gördüğünün ifadesidir. İşte İbn
Abbas’tan bu âyetlerle irtibat kurularak nakledilen ibretlik bir infak rivayeti:
“Ensar’dan birinin hurması, yetimleri olan yoksul komşunun bahçesine
ağmaktadır. Bu dallardan dökülen hurmaları komşu evin çocukları
yemektedirler. Bahçe sahibi bir gün hışımla gelir, toplanmış hurmaları alır ve
çocukları döver. Olay Allah Rasulü’ne intikal edince bahçe
sahibini çağırtır ve o ağacın meyvesini vakfetmesi durumunda kendisine Allah’tan
ahirette bir bahçe vermesi için dua edeceğini vaat eder. Sonuçta servete
sahip değil servete ait olduğu anlaşılan adam bu muhteşem fırsatı teper. Bu olayı duyan Uhud
gazisi Sabit b. Dahdah el-Belevi iki gözü iki çeşme Allah Rasulü’ne
gelerek “Duanın aynısı benim için de geçerli mi?” diye sorar ve
Medine’nin en değerli hurmalıklarından olan bahçesine karşılık o ağacı alarak
vakfeder” (İbn Ebi Hatim). Rivayetin bir varyantında, infaktan kaçinan adam
“münafıklardan biri” olarak değerlendirilmiştir. Bu da ilk nesillerin
tasavvurundaki infak-nifak karşıtlığını gösterir. Sözün özü: İnfak
nifakın panzehiridir. Rabb’im bizleri nifaka karşı infak aşısı yaptıran
münfikîn’den eylesin. Âmin. [1] Kasas 76-84 [2] Bakara 201 [3]
Hac 35 [4] Tevbe 53 [5] Tevbe 54 [6] Bakara 219 [7] Bakara 261 [8]
Müddessir 6 [9] Bakara 262 ve 263 [10] Bakara 264 [11] Bakara 265 [12] Maide
27-30 [13] Bakara 268 [14] Bakara 271 [15] Bakara 272 [16] Bakara 273 [17] Leyl
5-10

[islam ve Hayat.Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)